

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA
BLAJ—JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
La știr garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foaie bisericească-politică— Apare în fiecare Sâmbătă

Mysterium odii

(dn) Prorocia dreptului Simeon n'a încetat să nîci că va înceta vreodată să se adevărească. Hristos a fost și rămâne în veac semnul căruia se sice împotriva. El și mireasa-i nepătată. El și slugile sale. Vremea trece, vremea vine. Se năruie împărății, se sting neamuri și se schimbă fața pământului. Singură ura împotriva Fiului omului și a operei sale stăruie neschimbată, de două mii de ani. Sângele mucenicilor nu-i potolește furia, mireasma sfințeniei nu-i stoarce zimbetul plăcerii, vorba înțeleaptă a propovăduirii creștine nu-i împrăștie întunerecul prejudițiilor rău căsătoritoare și pătimase.

Fenomenul e sfâșietor de real și mai sfâșietor de universal. Roma verhoonicului Petru și mărturisitorii crezului său, ori unde s'ar fi aflând sub soare, au gustat și gustă din acest pahar al prigonirilor și a suferinții pentru Hristos și înălțătura lui, mai mult ca oricare din bisericile ce se sice creștine, chiar și dacă pornirilor dușmane s'ar atribui alt tăle.

Noi facem parte din biserica Romei. Mărturisim același creș, scoatem apa vieții din aceleași izvoare ale harului, stăm sub oblăduirea aceluiași cap vădit al creștinătății. — Oaută deci să i-ne asemănăm în îndurarea aceleiași urgii.

Vrăjmășia ce ni-se poartă are semnele urii satanice. E oarbă, lipsită de demnitate și de scrupule, fie că izbucnește în injurături arhimandritești, fie că se învâluie în amenințări arhieresti, fie că se prezintă în straie istoricești, fie că-și urlă în lume răutatea în insulte bătărâne, ca cele ale moșniții adunării ortodoxe din Vișeu de sus, unde catolicismul e decretat „distrugător de suflete și conștiință națională și străin de sufletul românesc” fie că-și etalează veninul în forme mai civilizate, ca memoriile și broșuri pline de afirmații gratuite, tendențios ticluite, menite să ne ponegriască la puternicii zilei și la pătura intelectuală, sau în tipărituri pentru popor, cu același scop, ca să lăsăm la o parte celelalte vădări ale vrăjmășiei.

Păr. Gala Galaction jelește sincer stările mai noi de dincoace de munți, sub respectul învâjbirii confesionale. „Este cu prisosință de dureros, scrie Sf. Sa, să asiziți la neînțelegerile și la luptele, pornite acum în urmă în Ardealul nostru, între frați și frați... Ce s'a făcut îngăduința, rezerva și înțelepciunea pentru Domnul și pentru iubirea de aproapele — care era semnul Ardealului, bi-confesional dar unit și mare în mărețele lui afirmări?!... Vai! vai! Diavolul ne-a cerut ca să ne cearnă ca pe grău!...”

Și vai nouă! (zisem și noi), acum Diavolul ține praznic, pentrucă-i sunt ascultate sugestiile infernale prompt, nu ca în vremile generației trecute, când atârna mult dela vlădiciei Blajului să fie pace ori războiu între fiii aceluiași neam. Furtuna ce băntuie cu furie de o seamă de ani, noi credem că se va liniști numai când doftorul sufletelor și al trupurilor ne va asculta ruga smerită și stăruitoare: Vino Doamne Isuse, că unii din frații noștri rău se îndrăcesc. Maranatha!

Răsbunarea cifrelor

Vâlva cea mare în jurul bugetului cultelor — Averile bisericii unite — Numărul credincioșilor și nevoile cultului — Cifre buclucașe sau povestea omului care sapă groapa altuia.

Spre mărirea lui Dumnezeu și mântuirea neamului românesc, războiul confesional-politic e în toiu. Il poartă conducerea bisericii ortodoxe, dela Patriarh până la smeritul părinte Nichifor, împreună lucrând, cu osârdie multă, cuvioșii mari ierarhi ai partidului liberal și averescan. Ținta este distrugerea blestemaților de „uniați” cari primejdiesc ființa neamului nostru pravoslavnic, precum și înfrângerea nu mai puțin urgisitei cărmuirii național-țărăniște, care strică biserica strămoșască la poruncile extrem de papistașe ale Papei dela Roma.

Istoria va judeca tragica răutate a acestei ofensive a urei, care face din biserică unealtă a partidelor și din politică armă confesională, spre a sfâșia cu puteri unite sufletul românesc în aceste vremuri de crâncenă frământare și primejdioasă răscolire a patimilor. Datori, în fața lui Dumnezeu și a neamului, să stăm drepti și demni în fața avanlașei, noi ne mulțumim să restabilim adevărul maltratat și să dăm lămuriri acelora cari vreau să vadă cinstit și drept în învâlmășala luptei.

Așa vom da astăzi un scurt îndreptar în operațiunile încălcite pe cari le desfășoară războinicii noștri în vasta câmpie de cifre a bugetului cultelor. Ca să încurce guvernul și ca să umilească biserica noastră, cer o reducere nedreaptă a modestelor ajutoare ce primim dela stat. Din punct de vedere tactic, nimic de zis. Momentul bine ales. Forma abilă: plâns și tânguie. Biserica ortodoxă, de zece ani de zile mereu neîndreptățită de către stat, în favorul bisericii unite. Deosebit de cumplit în cei doi ani din urmă. În bugetul pe 1930 această biserică are suma de Lei 134.637.015 pentru un număr de credincioși de zece ori mai mic decât cel al bisericii strămoșești, căreia statul îi acordă abia 886.608.870 Lei. Deși biserica unită ar mai fi având averi proprii, „formidabile”, „enorme”, „fantastice”. Se poate o mai flagrantă călcare a dreptății și a legii cultelor, care în art. 31, prevede categoric, că ajutoarele statului se dau diferitelor culte în proporția numărului credincioșilor și a sărăciei în care trăiesc.

Așa confracții. De reținut, că toate memoriile și pilduirile lor au ca țintă biserica unită, și nu se ocupă de alte culte, cari după aceleași calcule sunt și mai avantajate. Interesant, de asemenea, că tocmai acum se cere, cu înverșunarea din urmă, repararea imediată a unor pretinse nedreptăți, cari dăinuiesc totuși de zece ani, le-au tolerat și deprins miniștri brevertați ortodocși, ca d. Goga, Lapedatu și chiar d. Goldiș, ajuns în guvern direct pe temă confesională. Mici amănunte fără importanță, de

sigur, totuși extrem de interesante. Noi nu le vom căuta tălcul. Vom cerceta în fond temeinicia tânguirilor ortodoxe. Vom găsi și acolo de ce să ne minunăm.

Averile noastre

Mai întâi o vorbă despre averile bisericii unite. Oricât de fantastice, se pot totuși măsura. Bun gospodar, păr. Nichifor le-ar împărți în trei: a) zestrea arhiepiscopiei Blajului și a eparhiei Oradea, primită dela stat; b) fundațiunile, într'adevăr respectabile, lăsate de vlădici postelnici, canonici cărturari, și alți fruntași ai bisericii noastre, cari și-au chinuit viața în mizerie pentru a crește generația de intelectuali cari au ținut viu sufletul românesc dincoace de Carpați; și c) sesiunile parohiale. — Manualele de școală spun că neamul românesc nu a avut bunuri mai sfinte prin întrebuintarea lor, decât aceste trudite petece de pământ și hârtii de valoare. Totuși, o poruncă a istoriei le-a redus, în 1918, în așa măsură, cât toate la olaltă nu mai fac decât o foarte modestă parte a bunurilor cari i-au rămas chinuitei bisericii ortodoxe într'un singur loc: fondul religios din Bucovina. În aceeași vreme, în întreg cuprinsul țării biserica ortodoxă a fost binișor și cu precădere înzestrată prin reforma agrară.

De altfel am dorit și am cerut o conșcriere și evaluare precisă a tuturor averilor singuraticele culte. Ministerul a început de multișor acest inventar. Nu l-a mai isprăvit. Se spune, că cineva s-ar împotrivi. Din cealaltă strană. De ce? Se teme că se vor găsi bogății fantastice la uniți? — Prin urmăre, mai domol cu legendele. Mai ales cu cele de vădită reacredință.

Numărul credincioșilor și nevoile cultelor.

Argumentul cel mare al confracțiilor bătăioși este însă celalalt: numărul credincioșilor raportat la totalul ajutoarelor ce primesc dela stat singuraticele culte. Isbitor și concludent, la prima privire. Dar poate fi acesta unicul criteriu? Și poate fi el aplicat în toată consecvența lui rigidă? Nu. Acelaș articol 31 din legea cultelor mai are și un altul: „nevoile reale” ale cultelor.

Intr'adevăr, singuraticele culte au evoluție istorică și organizare tradițională diferită. Altele sunt și condițiunile între cari își implinesc azi misiunea. Dincoace și dincolo de Carpați, două lumi în această privință. Pastorația din vechiul regat, cu masse compacte și omogene de credincioși ortodocși, nu are nici pe departe greutatea din satele răslețite ale Ardealului, cu a-

mestecul mare de confesiuni și naționalități. Pentru a feri de primejdia sectelor și nu arare a desnaționalizării micile pâcuri răslețite în marea atâtor limbi și credințe, în Ardeal, la uniți și ortodocși, se cere un număr relativ mai mare de preoți și un aparat administrativ mai complex.

Pe deasupra, viața bisericească și pastorația din vechiul regat e mai simplă și mai arierată față de noi. Cler cu pregătire inferioară și mai puțin la număr. O zestre durosă a istoriei. Dorim să se îndrepteze. Dar nici o sumă de bani nu o va putea schimba de pe azi pe mâine. Cu atât mai puțin, stânjenind ori chiar oprind în dezvoltarea lor firească organizări spirituale mai avansate. Paritatea, creiată prin nimicirea celor mai înaintați, ar fi prostie soră cu o crimă națională.

Un argument concludent: o *comparație sumară între bugetul bisericii ortodoxe din vechiul regat cu cel al bisericii, tot ortodoxe, din Ardeal și Banat*. Ardealul ortodox la 1.950.000 suflete primește din buget 168.744.186 Lei, pe când, în proporția sufletelor, față cu numărul credincioșilor din vechiul regat i-s'ar cuveni abia 136.600.000 Lei, deci 32.140.000 Lei mai mult, cifră care, socotită față de total, reprezintă un procent considerabil în favorul Ardealului ortodox.

În consecință, numărul credincioșilor nu este normă unică la distribuirea ajutoarelor de stat și, de altă parte, *bugetul bisericii unite nu poate fi comparat cu cel al bisericii ortodoxe din întreaga țară, ci numai cu al bisericii răsăritene din Ardeal*. Numai cu aceasta trăiește în condițiuni identice de pastorație și numai cu aceasta stă la un grad de dezvoltare aproximativ egal.

Ardealul unit și ortodox

Ajutoarele pe cari le dă statul celor două biserici surori din Ardeal servesc deoparte la plata clerului din pastorație, de alta la susținerea organismelor centrale de educație, administrație și conducere. Sumele pe cari le primește biserica ortodoxă din Ardeal pentru *preoțimea din pastorație* nu le avem la inde-

mână, pentru a le compara cu ale noastre. Nici nu e nevoie. Situația fiecărei parohii, ca și calificarea și drepturile la salariu ale fiecărui preot, în parte, se controlează și justifică în concret de către însuși ministerul cultelor, după norme comune ambelor biserici. Dacă la această poziție bugetară noi am avea, în raport cu numărul sufletelor, situație mai bună, aceasta ar fi a se atribui faptului că noi avem un număr relativ mai mare de preoți cu calificare superioară, deci cu drept la salariu mai mare. De aceea nici memoriile bisericii ortodoxe nu stăruie asupra nedreptății ce i-s'ar face la acest capitol. Marea nedreptate se găsește, afirmative, la *sumele destinate organismelor centrale de educație, administrație și conducere bisericească*.

Abilitatea cu care încearcă a se dovedi această nedreptăție, este într'adevăr remarcabilă. Se iau singuratic poziiuni bugetare și singuratic oficii, cărora li-se pune în față cifra și numărul corespunzătoarelor poziiuni ale celeilalte biserici. Biserica unită are prea multe eparhii, extraordinar de mulți canonici și protopopi, clerici în seminarii, secretari și funcționari de tot felul, precum și subvențiuni impunătoare.

Acest fel de jonglare primitivă cu cifre smulse dintr'un întreg, este un simplu rebus amuzant. În structura ierarhică a diferitelor culte, organele administrative se împart altfel și altfel, după felul de organizare și dezvoltare a lor. Slujbe cu același nume, au rol diferit și altele, deosebite ca denumire, împlinesc adese aceeași funcțiune. De aceea *singura comparație justă e între sumele totale ce se dau celor două biserici din Ardeal pentru organismele lor centrale*.

Ori, în acest fel examinat **bugetul cultelor pe 1930** rezultatele vor fi surprinzătoare. Iată ce spun cifrele:

I. **Subvențiuni**. Biserica ortodoxă din Ardeal are, la art. 153 (pag. 328 a bugetului) pentru seminarul din Sibiu, mănăstirea Toplița, școala de cântăreți Sibiu și la art. 156 (pag. 25) pentru noua biserică din Arad, în total 2.270.000 Lei; pe când, la același capital al subvențiilor (art. 153, pag. 328) biserica unită are pentru școlile de cântăreți din Blaj și Gherla, pentru mănăstirea Obreja și Bixad, plus cele 500.000 pentru

rafacerea seminarului din Blaj (art. 179, pag. 420), **suma totală de 1.230.000 Lei**.

II. Pentru serviciile eparhiale centrale, la personal, cele cinci eparhii ortodoxe au (art. 163, pag. 350-351, 355, 361, 365, 375) în total 23.773.864 Lei (arhiepiscopia și mitropolia Sibiu singură 7.420.816 Lei), iar pentru aceleași servicii centrale provincia noastră bisericească unită are (la art. 164, pag. 387 și 388 plus diurnele tuturor protopopilor noștri, pag. 390) în total 15.386.433 Lei (mitropoliei Blaj revenindu-i din această sumă 4.055.864 Lei, plus partea corespunzătoare din diurnele protopopilor).

III. **Institutele teologice ortodoxe**, pentru personal, primesc (pg. 384 și 385) în total 10.254.492 Lei, pe când cele unite (art. 164, pag. 389) 5.201.642 Lei.

IV. **Cheltuieli materiale** (transporturi, cancelarie, combustibil, apă telefon etc.), biserica ortodoxă are (pag. 412-413, stat 469 în total 1.413.000 Lei, cea unită (pg. 420) 567.000 Lei.

V. **Cheltuieli materiale pentru institutele teologice, bis. ortodoxă** (pg. 412-13) 2890.850 Lei, cea unită (pg. 328) 2.208.000 Lei.

VI. **Alte cheltuieli materiale** (văduve, orfani, clădiri, coruri), bis. ortodoxă (art. 178, pag. 417, stat 470) 2.349.000 Lei, biserica unită (pg. 420, art. 179, stat 471) 1.730.000 Lei.

Recapitulând sumele celor 6 poziiuni, bis. ortodoxă ardeleană primește în total delat stat, pentru organismele centrale, 42.952.086, cea unită în total 26.323.075 Lei, adică 62% ortodocșii și 38% uniții, pe când numărului credincioșilor (1.950.000 ortodocși, 1.342.000 uniți), i-ar corespunde 59,23% față de 40,77%. În consecință nu biserica ortodoxă, ci cea unită are motiv să se plângă ea fiind prescurtată în proporția numărului de credincioși la singurul capital bugetar în litigiu: organismele centrale, cu peste 2 milioane Lei!

Așa grăiesc cifrele, în sume totale, singurele cari importă. Așa, de dragul vorbei, se pot face și unele spicuiuri după metoda memoriilor ortodoxe: pe singuratic porțiuni. Așa, de pildă, este instructivă comparația între Blaj, cu 10.066.000, și Sibiu cu 14.060.000 Lei pentru susținerea acelorași instituțiuni și organe de administrație și educație teologică. — Dar formidabilul argument al „canonicilor”, cu numărul lor exorbitant? Grav de tot. Noi avem 28, la cari se mai adaogăm trei funcționari administrativi cu același salariu de peste 10.000 Lei, în total 31. Frații ortodocși n'au canonici. Asta-i mare jale, o recunoaștem, au

Foița „Unirii”

Episcopia Maramureșului

În trecut, bastion al Românilor. — Azi, are aceeași menire. — În jurul noului episcop de prof. Dr. A. Ciplea

Vlădica *Serafim Petrovan*, ultimul episcop maramureșan, român și unit, din secolul XVIII, întemnițat de Unguri fiindcă trecuse la catolicism, și înlocuit cu ruteanul Dosofteiu Teodorovici, — acum poate să se odihnească în pace în mormântul său. După două sute de ani și mai bine, i-s'a dat urmaș legitim: episcop român și unit.

În leagănul limbii literare românești, în Maramureș, Biserica a fost, în cursul veacurilor, bastionul sentimentului național. Organizația ecleziastică, în Țara Voevoșilor, a fost mai veche decât întemeierea stauropighiei din Peri. Orientarea Bisericii maramureșene spre Constantinopol, atunci, la finele secolului XIV, a fost comandată de interese superioare naționale: de a feri poporul de influența desastroasă a catolicismului maghiar. În curând, călugării din Peri, sub influența hussitismului, traduc cărțile sfinte; în spiritul național al învățaturii noi, ei văd o armă contra ortodoxiei slavizante. Bucuria de a avea episcop greco-catolic, pe la mijlocul secolului XV, în

stauropighia din Peri, a fost de scurtă durată; a doua jumătate a aceluiaș secol e plină de luptele îndârjite ce duc egumenii Perilor, pentru a păstra independența stauropighiei românești față de poftele de stăpânire ale episcopilor ruteni din Muncaciu.

Secolul XVI, cu marile dislocări de granițe și cu succesele vertiginoase ale reformatorilor, aduce noi orientări în viața religioasă a Maramureșului. Nobilimea înaltă — între alții și strănepoții lui Drag, ctitor al Perilor — îmbrățișează protestantismul și, în curând, se maghiarizează. Cu vremea, aceștia au atras pe frații lor rămași în sânul bisericii românești — atunci cuvântul „oláh atyafiak” nu avea sensul peiorativ — sub aripile protectoare ale bisericii dominante calvinești. Calvinii, la început, au fost protectori loiali; au apărat instituția vlădicească, au sprijinit bisericele românești și, ceea ce e mai însemnat, au înlesnit liberarea de jugul slavonismului.

Dar, nu după multă vreme, Maramureșenii au rămas uluiți, văzând cum un jug e schimbat cu altul. Scăpați de pericolul slav, au dat peste primejdia maghiarizării. Acelaș proces, ca și în Ardeal. Protopopiatul Sighetului e scos de sub jurisdicția vlădicăi române și înglobat în biserica maghiaro-calvină. Preoții sunt înlocuiți cu „predicatori”.

La finele secolului XVII, biserica maramureșană e ingenunchiată complet. Pe episcopul Stolca, calvinii îl măgulesc cu titlul

pompos de „arhiepiscop al Maramureșului și lociitor al mitropoliei Bălgradului”, și îl fac să scrie un tratat contra unirii cu Roma; dar după ce izbutesc, cu ajutorul lui, să realizeze „frumoasa uniune” cu biserica maghiară, îl lasă să putrezească în temnița Hustului. Aceeaș soartă, ori poate mai rea, l-ar fi ajuns și pe nefericitul vlădică Țirca, dacă n'ar fi scăpat cu fuga dinaintea „protectorilor” calvini.

La începutul secolului XVIII, bunii Români din Maramureș vedeau împedecă, că li era deschisă o singură cale de mântuire: apropierea de episcopul român din Ardeal, unirea cu frații lor care au reluat legăturile de dragoste și de supunere față de urmașul verhovnicului apostolilor. Și, înlăturând mii și mii de piedeci, unirea s'a făcut.

Visul mucenicului unirii, vlădica Serafim, nu s'a împlinit aidoma. El doria unirea cu frații din Ardeal și, prin ei, cu Roma. De fapt însă, Maramureșul a fost atașat episcopiei Muncaciului.

E cert însă, că unirea a pus stavilă puhoiului de slavizare și maghiarizare. Unirea cu Roma a fost izbucnirea spontană a sentimentului național. Ceea ce în Bucovina ortodoxă și în Basarabia pravoslavnică a înfăptuit unirea politică, în Maramureș a realizat unirea religioasă: a oprit valul de înstreinare.

*

Restaurarea episcopiei Maramureșului este un act de reparațiune. Obiditul popor din

par: vicari, consilieri, revizori eparhiali, etc. atâtea slujburi democratice, plătite însă exact cu salarii de canonici, și numărul acestor umeri funcționari este de abia 41 în cele cinci eparhii. Totuși, necazul rămâne: de ce n'are salariul canonici? În definitiv, noi nu suntem sărăci: le împrumutăm, gratuit, și acest nume.

Am putea continua. Profesori de teologie în academii teologice ortodoxe au 33 + 2, cele înalte 16. Numărul total al personalului administrativ central al celor cinci eparhii ortodoxe este de 205, față cu 98 al eparhiilor unite.

Și am mai putea continua. Ar trebui să plătim creditele extraordinare, cari s'au dat bisericii ortodoxe din Ardeal pentru clădiri de biserică și alte trebuințe (o singură catedrală ortodoxă a înghițit atâtea milioane extrabugetare, cât fac toate subvențiunile noastre bugetare pe zece ani!), ajutoare extrabugetare și subvențiuni trecute în bugetele altor departamente, case și bunuri donate de stat cari alcătuiesc valori într'adevăr „formidabile”. Nu o putem. Pe noi nu ne supără ceace dă statul eparhiilor ortodoxe. Numai s'o folosească spre slăvirea lui Dumnezeu.

În schimb nici ei nu trebuie să creadă că singura problemă a lor este desființarea bisericii unite. Și mai ales să nu întrebuițeze pentru acest scop puțin creștinesc mijloace și mai puțin evanghelice. Unele din ele sunt și prietenoase. Așa cifrele. Fiindcă ele sunt conștiente și de alții, nu numai de iscusitul părinte Nichifor. Și, maltratate de contabilitatea pravoslavnică, i-se sparg în ca. De exemplu, cum.

Nu pentru întâia dată frații „din cealaltă parte” verifică, pe cont propriu, pilda omului care sapă groapa altuia. Va fi acesta cazul în urmă? Să sperăm.

„Viitorul” aiurează. Oficiosul liberal reușit să fie senzațional de stupid. În numărul său din 28 Noembrie c. la „ultime informațiuni” are titlul strigător: „D. Maniu judecat de ai săi. — Ce scrie „Unirea” despre politica șefului național-țărănist”. În textul, redactor de așa titlu, jubilează:

Ziarul „Unirea” din Blaj, organ al uniților

Maramureș, săpat de nevoi, deposedat de averi, atacat de streini, cu noua așezare a episcopiei primește un Stăpân înțelept, un Părinte călugăr și Arhiepiscop pios. Inzestrat de milostivul Dumnezeu cu o putere de muncă uriașă, va începe cu osârdie pentru reînvierea morală a eparhiei sale. Bărbat de o perspicacitate rară, omul cu învierea sufletească va îngriji și de bunăstarea materială a fiilor săi duhovnicești. Spirit pătrunzător, va ști să pună pe fiecare în locul său: pe cel bun îi va întări, pe cel slab îl va încuraja și pe cei slabi îi va îndrepta. Dreptatea va fi covârșită de duhul lui și al iertării: va îndrepta fără a zdrobi.

Prin munca sa, episcopul Maramureșului va face o operă eminentă patriotică. Tocmai pentru aceasta, nădăjduim că slujbașii Statului, de religie ortodoxă, ce se găsesc în acele eparhii, vor da întreg sprijinul lor noului chierarh român; și vor înceta cu orice fel de proselitism, atât de păgubitor intereselor superioare ale neamului.

Iar fiii săi sufletești, Românii uniți din întreg cuprinsul eparhiei, vor sări cu tot ajutorul în ajutorul arhiepiscopului, pentru a-i ușura sarcina atât de grea chiar și pentru umerii tineri. Va pieri dintre ei orice disensiune, pentru că să-și poată uni toate forțele și toată dragostea. Pentru marile realizări, e nevoie de o apăsătoare armonie și pace.

Și frații mei, Maramureșeni, își vor îneca cămărușca. Nu vor turbura cu jeluirile lor,

ardeleni, până ieri admiratori ai dlui Maniu și ai politicii d-sale, scrie în numărul său dela 15 Noembrie următoarele: *Aici este greșala mare și neiertată a dlui Maniu! Om fără experiență, fără cunoștința necesară în ale guvernării, să-și asume cu o cutezanță oarbă răspunderea de a ținea frânele...*

Și „citatul” din „Unirea”, continuă, în același ton și la aceeași înălțime de gândire, un alineat întreg. Ne repugnă să-l reproducem. Savuros e comentariul de încheiere al „Viitorului”: „Aceste critici ale Unirii arată că întregul „Ardeal” s'a trezit și că își dă seama de greșelile neiertate ale dlui Maniu”... ș. a. m. d.

Înutil să spunem, că niciodată în „Unirea” n-a apărut nici o vorbă și nici un gând din acele atribuite ei de „Viitorul”. Este iarăși de sine înțeles că în propriul său interes, „Viitorul” va face acum convenita rectificare.

Întrebarea rămâne totuși: Ce s'a întâmplat în redacția „Viitorului”? Aiurează? Este victima unei păcăleli? Dar, cu minte sănătoasă, poți crede, fără control serios, o minunăție ca cea de sus, ori de unde și-s'ar spune așa ceva? Ori „Viitorul” mistifică spre a produce încurcături și a-și face atmosferă? Este totuși de necrezut să recurgă la apucături atât de grosolane.

Taină. Pe care „Viitorul” va trebui să o deslege!

O punere la punct. În vremea din urmă neodihnii ortodoxiei unitofobe și-au îndreptat cu furie potențată săgețile aprinse împotriva bisericii noastre, în scris și cu graiul, în congrese și cu orice alt prilej binevenit. Unul dintre caii de bătaie ai acestor „frați întru Hristos” au fost și ajutoarele grase pe cari le-am fi căpătat noi dela stat, cu neluarea în seamă după cuviință și dreptate a bisericii, ori mai bine zis: a bisericărilor dreptcredincioși. De aci plângeri și tânguirii și înșinuări și învinuiri cu nemiluita.

Ca să se facă odată lumină în această chestie și să se pună capăt unei parodii păcătoase, înscenată cu intenția de a zăpăci pe cei nepricepuți în cauză, s'a format o delegație

altfel îndreptățite, bucuria marelui praznic: reînvierea vechei vladicii maramureșene. Altminteri, nădăjduesc că nu va trece prea multă vreme, până când Păstorul va urma pilda apostolilor, pe care „o impulsivă tainică îi făcea să se îndrepte spre toate centrele de civilizație ale lumii vechi”. Il va mișca, credem, momentul istoric: Maramureșul era centru religios, când jurisdicția stauropighiei din Peri se întinea până la Cetatea Ciceului. Se va putea documenta, fără nici o greutate, la fața locului și va vedea, că Sighetul este centrul cel mai natural între deosebitele părți ale eparhiei, între Bucovina și Sătmar. Și, mai presus de toate, ca o mamă care arată mai multă dragoste copilului mai plâpând, bunul Părinte va fi mișcat de dragostea poporului maramureșan, atât de bun și atât de nefericit; se va convinge că, pentru alinarea suferințelor de veacuri, e nevoie de îngrijire părintească din apropiere.

Dar, și din reședința sa de acum, Păstorul eparhiei Maramureșului va răspunde cu toată dragostea și cu toată puterea sa de muncă chemării poporului năpăstuit.

Frații maramureșeni, în așteptarea sărbătorii, cuvântul de ordine să fie: Strâns uniți, să facem zid în jurul Stăpânului și Părintelui nostru!

Cetiți și răspândiți „UNIREA”

În frunte cu Preasfințitul Frențiu, Hossu, Nicolescu și Rusu, însoțiți fiind și de parlamentarii noștri: Liviu Micșa, Dr. Augustin Popa, Dr. D. Manu, Motogna și alții și s'a prezentat dlui Costăchescu, ministrul instrucțiunii, arătându-i că memoriul înaintat ministerului de biserică ortodoxă mișună de afirmații cu totul nedrepte în ce privește ajutorul dat bisericii noastre de către stat. Pentru a învedera ne-așezarea celor cuprinse în acel memoriu, reprezentanții bisericii noastre au propus să se constituie o comisiune parlamentară, compusă numai din parlamentari ortodocși și un singur reprezentant al nostru, care comisiune să cerceteze și să hotărască dacă biserica unită este sau nu privilegiată în cece privește ajutorul ce i-se dă din partea statului.

Referitor la reducerea salariilor prin noul buget, delegația s'a arătat aplicată să primească aceea reducere, dacă va fi făcută în mod egal cu aceea a salariilor clerului ortodox.

Prin acest demers demn și resolut, biserica noastră a dat încă odată, pentru toată lumea de bine, dovada drumului drept pe care umblă, fără să ceară privilegii și fără să se teamă că va fi descoperită a fi avut parte de așa ceva, fie vorba de guvernul actual, fie vorba de guvernele de mai înainte.

Dreptatea e ca untul de lemn: se ridică deasupra apei. Dreptatea e de partea noastră. Sigur are să iasă la iveală, biruitoare. Cu voia ori fără voia celor ne gândesc nouă rele.

Rătăcirii nefilosofice. Bine zice proverbul că tăcerea-i ca mierea. Mai ales când nu ți-e cugetul de tot curat. Domnul Nae Ionescu are acum prilejul să vadă greutatea acestui cuvânt vechiu și cuminte.

Fără să dăm crezământ „svonului misterios” c'ar divorța de soție numai ca s'ajungă Patriarh, ne vedem confirmată și din partea unui bărbat serios ca păr. Econom Popescu-Moșoala, prof. univ. credința din care n'am făcut secret, chiar de fel, că adevărul teoriei trasă de păr, cu „Românul pur și simplu” și „bunul Român” are dedesupturi ce nu-s în legătură strictă și intimă cu filosofia.

Reproducem, după *Crucea*, No. 20—21, din 20 Noembrie c. șirele următoare, dintr'un articol mai lung, semnat de păr. Popescu-Moșoala:

„Spre a mistifica lumea și spre a-și forma o atmosferă prielnică, prin diversiune, el, (d. Nae Ionescu), care a fost până acum în scrisul său filocatolic și antiortodox, s'a făcut dintr'odată matadorul ortodoxiei românești împotriva catolicismului. În numele logicii și al silogismelor d. Noe Ionescu a construit din cauza aceasta un castel de sofisme, cari vor rămâne de pomină...

Dănsul pretinde, că cineva care este catolic sau de altă confesiune, decât cea ortodoxă, nu poate fi român. Lucrurile acestea crede, că le poate pretinde și argumenta cu evidență, d. Nae Ionescu, sub regimul nostru constituțional de libertate a cultelor, pe motiv, că în trecut românii au fost ortodocși și ortodoxia face parte integrantă din constituția sufletului românesc de altădată și de acum. Nu-și dă seama d. N. Ionescu, că pe povârnișul acesta, vrăjmașii neamului nostru, ar putea susține cu silogisme la fel, că românii astăzi nu mai sunt români, ori nu mai pot rămâne români, dacă nu sunt sub turci, sub austriaci, sub unguri, sub ruși etc., și dacă nu se ceartă între ei muntenii cu moldovenii, ardelenii cu vechiul regat, etc. etc.

Argumentele și documentările năiste sunt copilărești. Ele nu pot avea valoare și nu se pot impune decât cel mult între Bușmani, la negrii din Africa, ori lui Racoveanu.

La treptele Tronului

— Nouii episcopi au jurat credință M. Sale Regelui Carol II —

O singură nenorocire este însă la noi: Clerul nostru care încă nu are consistența necesară se lasă influențat de unele copilării jucate cu meșteșug iluzionist neîngăduit. Ca să înșele buna credință, d. Nae Ionescu își semnează articolele dela „Sinaia”, pe când ciracii săi strecoară în urechile naivilor, că e chiar la castelul Pelișor cu M. S. Regele, cu care d. Nae Ionescu ar fi una“.

Ce pagubă de un om înzestrat cu indiscutabile calități valoroase, când se lasă purtat de patimă! Și mai cu seamă când acest om este confidentul zeiței veșnic senine, limpede văzătoare, numai adevăr grăitoare, a înțelepciunii! Carea, adaugem numai decât, nu întârzie să se răzbune asupra celor ce-i sunt necredincioși. Dovadă profesorul de filosofie, d. Nae Ionescu.

Sărbătoarea economiei. Munca și economia produc bunăstarea și susțin civilizațiile. Prăpădul cumplit, lăsat de războiul mondial, fantastica risipă de valori adunate și oribila distrugere ce-a lăsat pretutindeni, nu se pot îndrepta fără o intensă cultivare a acestor virtuți constructive.

Intr'adevăr, neamurile sunt mai mult ori mai puțin muncitoare, mai mult ori mai puțin cruțătoare, pe măsura gradului de civilizație la care au ajuns. În aceeași măsură au reușit să-și refacă și situația catastrofală de după războiu. De ajuns să ne gândim la Franța, pe care proverbialul ei spirit de economie burgheză a așezat-o din nou, în abia câțiva ani, la locul întâi între toate țările cu starea de avuție complet consolidată.

Adevărat că se și cultivă, în toate țările apusului, cu stăruință extraordinară spiritul micilor economii. Guvernele, școala, familia îi dau cea mai mare grijă. Alături de o dezvoltată rețea de „case de economii”, depunerile cărora se consideră un prețios și inatacabil patrimoniu național, o serie întreagă de asociațiuni și cluburi particulare, completează, metodic și susținut, eforturile oficiale. Opera de propagandă utilizează toate mijloacele oferite de cultura modernă: conferințe, serbări, ziare, broșuri, ilustrațiuni, reclame, proiecțiuni, filme etc. etc. Deosebit de norocoasă este, în privința aceasta, inițiativa luată în 1924 de către congresul internațional al caselor de economie, în Milano. Delegații a peste 7000 de astfel de case au decretat ziua de 31 Octombrie a fiecărui an de sărbătoare a economiei, cu scopul de-a deslănțui, în acea zi, un puternic atac general, concentric, asupra spiritului public, în folosul gândului urmărit.

Anul acesta aflăm c'am intrat și noi, cu destulă timiditate încă, în această admirabilă și indispensabilă horă. „Institutul economic românesc” a închinat ultimul număr al *Buletinului* său în întregime acestei idei, în școale și la Radio s-au ținut conferințe potrivite.

Aplaudăm cu toată căldura. Suntem, fără doar și poate, cel mai risipitor neam din Europa. Și în viața publică, și în cea particulară. Rezultatele se văd, tot mai amenințător pe zi ce trece. Și dacă nu ne vom reculege la timp va urma dezastrul.

Pe deasupra, nu uităm nici uriașa putere invizibilă, pe care o are această virtute, ca și munca, asupra formării sufletului, pentru ridicarea nivelului moral al neamului și individului. De aceea preoțimea noastră face o operă națională și bisericească în același timp contribuind din toate puterile la răspândirea cu vorba și fapta, a acestor învățături esențialmente creștine.

Cetiți și răspândiți: „UNIREA”

Din dumnezească poruncă, episcopul este stâlp legilor și apărător al dreptelor rânduieli pământești. Înainte de a-și începe slujba de înfricoșată răspundere în mântuirea sufletelor, cu jurământ se leagă, în fața lui Dumnezeu și a mai marilor lumești, să fie luminător norodului și în acest drum al datorii cetățenești.

Cu aleasă pompă au săvârșit acest legământ cei trei nou-numiți arhieriei catolice de ambele rituri. Automobilele Curții i-au dus, Marți la ora 12, la palatul regal din Calea Victoriei. I-a primit Regele, având alături doi înalți sfatnici al tronului: pe primul ministru G. Mironescu și pe ministrul cultelor d. N. Costăchescu. Cu precizie împăratească, ceremonialul protocolar se desfășoară fără amânare.

Insoțit de părintele episcop Iuliu al Gherlei, cel dintâi împlinește rânduiala jurământului arhieriei Maramureșului, Dr. Alexandru Rusu. În fața crucii și sfintei evanghelii, păzite de protopopul nostru din București G. Dănilă, îmbrăcat în toată podoaba odăjdiilor orientale, el rostește cu glas limpede cuvintele sacre. Și numai decât, meșter neîntrecut al cuvântului, Regele taie în răbojul vremii tâlcul juruinței, iar arhierul, mulțumind pentru atâta cinste, așază la treptele tronului cununa omagiilor sale smerite.

Iată cele două cuvântări, două pietri unghiulare în temelile noii vlădicii a Maramureșului nostru:

Cuvântul Regelui

Depunând astăzi jurământul de credință către Suveran, ca primul episcop al noue Episcopii românești a Maramureșului, puneți prin aceasta, piatra ei de temelie.

Salutând pe Prea Sfinția Voastră ca primul păstor al ei, salut această nouă diecesă cu ferma convingere că în regiunea în care veți păstori, veți putea afirma încă odată (dacă mai este nevoie), că acel ținut din care au descălecat primii Domnitori ai Moldovei, a fost și va fi veșnic românesc.

Trecutul Prea Sfinției Voastre de cultură, este pentru mine cea mai sigură cheazăie, că pe lângă cuvântul Domnului veți duce și acela al culturii Neamului.

Ați profesat atâția ani în acel Blaj din care au eșit atât de frumoase figuri ale renașterii românești, încât nu se poate să nu duceți în sufletul Prea Sfinției Voastre și o parte din acest suflet al trecutului nostru.

În aceste vremuri, când viața de toate zilele întâmpină din ce în ce mai mari greutăți, venirea în acele regiuni a unui Episcop așa de bine pregătit din punctul de vedere al culturii, trebuie să fie un sprijin, atât pentru populațiune, cât și pentru acei care reprezintă autoritatea.

Aveți o misiune frumoasă, o misiune de pace, o misiune de luminare și de îndrumare, pe care sunt convins că o veți îndeplini cu toată grija.

În aceste simțeminte, urez Prea Sfinției Voastre o păstorie lungă și binecuvântată întru Domnul.

Omagiul Arhierului

SIRE,

Vă mulțumesc, din tot sufletul, pentru înalta grație de a mă fi admis azi la depunerea jurământului de credință, prin care mi-se deschide putința de a mă lega statornic de Clerul și credincioșii iubii din noua Eparhie al cărei episcop am fost numit, după agreementul dat de guvernul Majestății Voastre, din partea Sfântului Scaun al Romei.

Legată organic de mitropolia română unită

a Blajului, în sânul căreia s'a constituit ca o nouă familie, Eparhia Maramureșului participă, în chip firesc, la întreg patrimoniul hărăzit acesteia de mării ei întemeetori și îndrumători. Dragostea înflăcărată de neam și de lege, care după mărturia tuturor, cărturarilor noștri, a fost totdeauna în tradiția bisericii Blajului, trece integrală și în moștenirea pe care o primește, drept zestre, noua Eparhie a Maramureșului. Insuflețită și de tradiția marilor voievozi descăleători și întemeetori de țară — prin grija cărora Maramureșul a mai fost și în trecut leagănul unei Episcopii românești de mare folos pentru neam — noua eparhie Vă făgăduiește, Sire, prin mine, întâiul ei episcop român-unit, să păstreze neștirbită moștenirea primită, și să o sporească după putere în linia dreaptă a tradiției, mai mult decât biseculare, a Mitropoliei de care este legată. Vă făgăduiește a păși, mereu și fără nici o șovăire, pe urmele luminoase ale marelui ctitor al școlilor Blajului, Episcopul Petre Pavel Aron, care în drumul său de apostolie românească spre marginea Maramureșului și-a dat obștescul sfârșit la 9 Martie 1864 într-o mănăstire din orașul Baia-Mare, unde s'a fixat sediul noii Eparhii a Maramureșului vechiu și istoric.

SIRE,

Întâiul Sinod sub prezidiul actualului Mitropolit al Blajului, la a cărui instalare, dela 1 Ianuarie 1920, ați participat, din încredințarea gloriosului Vostreu Părinte, și Majestatea Voastră a primit cu urale nesfârșite și a hotărât să taie în piatră aprecierea atât de elogioasă pe care Majestatea Voastră a făcut-o atunci bisericii noastre. Cu aceeași insuflețire a fost ea înviată și răspândită în toată țara de presa bisericească noastră, și în legătură cu actul măreț dela 8 Iunie 1930. Și dacă am ținut să Vă reamintesc, Sire, și cu acest prilej acea cuvântare, pentru noi în veci neuitată, este numai pentru a-mi arăta încrederea cea mai profundă și mai neștrămutată în sprijinul înalt și înțelegător pe care Majestatea Voastră ocrotitor luminat a tot ce este nobil și frumos în această țară, va ști să nu-l subtragă, nici de acum înainte, bisericii pe care o reprezintă, ajutor, pentru care n'am cuvinte să Vă mulțumesc de ajuns, cu suflet de supus loial al Majestății Voastre.

Să trăiți, Sire, întru lungime de zile!

Alte vorbe regale

Aceeași rânduială a urmat-o apoi II. S. A. Pacha al Timișoarei și Șt. Fiedler al eparhiei Oradea-Satumare, însoții de I. Preasfințitul mitropolit al Bucureștilor Cizar și Msgr. Auner, ceremonialul religios săvârșindu-l ac. pâr. Iovanelli dela biserica Sf. Iosif.

În două perle de cuvântare împăratească Regele a concretizat gândurile și dorințele ce nutrește față de misiunea celor doi mari Păstori. Episcopului de Timișoara, Aug. Pacha, Suveranul i-a spus:

Primind astăzi jurământul Prea Sfinției Tale de credință, sunt fericit de a Te putea saluta în capul acestei diecese, ce ați condus-o de fapt de 7 ani.

Eșit din sânul poporului care formează majoritatea credincioșilor peste care sunteți chemați să păstoriți, nimenea mai bine decât Prea Sfinția Ta poate să priceapă și să îndrumeze sufletul lor. Rolul ce-l aveți de îndeplinit în această eparhie, e frumos și vă va fi ușurat prin frumoasele calități ale țaranilor șvabi.

Jurământul pe care conducătorul spiritual al acestei populațiuni l'a prestat mie Rege și Țării, îmi dă siguranța că Prea Sfinția Ta veți

insufla acestor harnici muncitori a oâmpului, dragostea și credința către Suveran și Patrie, care sunt temelie cea mai solidă a vieții pașnice între locuitorii de credință și de obârșie deosebită. Eu îmbrățișez cu aceeași dragoste pe toți locuitorii acestei țări și sunt convins că dela suflet la suflet mi-se va răspunde cu aceleași sentimente.

Urez Prea Sfinției Tale o păstorire cât mai plină de foloase și de blagosloveniile cerului, pentru folosul Patriei și al Eparhiei Timișoara.

Iar adresându-se Il. Sale Șt. Fiedler Regele a cuvântat așa:

Sunt fericit de a primi astăzi jurământul de credință, care Te întărește definitiv ca Episcop al Eparhiei Satului Mare-Craiea.

Venit din Banat, sunteți chemat să păstoriți la cealaltă margine a țării. Aveți o misiune aleasă de îndeplinit, pe care vocațiunea ce ați ales-o v'o indică. Purtător al crucei, purtător al credinței creștine, sunteți indeosebi și purtătorul cuvântului evangheliei care zice: „Aceasta poruncesc vouă, ca să vă iubiți unul pe altul”. Propovăduitor al cuvântului Domnului nostru Isus Hristos, sunteți chiar prin aceasta propovăduitorul cuvântului de pace și de iubire. Aveți o muncă de organizator și de îndrumător de îndeplinit, pe care timpul ce l'ați petrecut ca rector al Academiei teologice din Timișoara, vă o va ușura.

Puteți fi sigur că vouă urmări cu aceeași dragoste activitatea ce o veți desfășura în nordul țării, cu care urmăresc îndeplinirea tuturor misiunilor de răspundere ale cuvântului cel drept și de iubire de semenii și de Patrie. Urările mele cele mai sincere însoțesc pe Prea Sfinția Ta întru îndeplinirea păstoriei Sale.

În alese vorbe, cei doi episcopi au tălmăcit la rândul lor, românește, sentimentele de loialitate și credință față de tronul M. Sale.

După încheierea solemnității, M. Sa s'a întreținut, cordial și afabil, cu cei de față, reținând întreaga asistență la masă. Locurile întâi le-au avut aci cei sărbătoriți, pâr. Alexandru al Maramureșului stând la dreapta Suveranului. Caldă și familiară, conversația tradează adâncă înțelegere pe care o are M. Sa pentru rosturile bisericii, ca și grija ce i-o inspiră pornirea de vrăjmășie dintre cele două biserici românești de peste vechile hotare.

Preocupări demne. Medicii și iuriștii catolici din Franța, grupați în asociații creștine pline de viață, și-au ținut și în acest an adunările obișnuite. Soc. „Sf. Luca” a medicilor de data aceasta și-a strâns membrii în congres la Paris. Cu prilejul sf. liturghii din basilica Montmartre, după cuvântarea prorectorului La Sarre dela Institutul Catolic, s'au împărțit 450 de medici și studenți în medicină, drept dovadă că înțeleg și iau în serios vorba spusă de pe amvon: medicul creștin trebuie să fie un adevărat misionar, care, tare în credință și bogat în știință, să vindece trupuri și să tămăduiască și suflete. Reproșul: Doftore vindecă-te mai întâiu pe tine însuși, fiind dușmanul de moarte al apostoliei rodnice, acești intelectuali bine intenționați caută leac împotriva lui acolo unde se află: în sf. cuminecătură. Multele comitete diecezane similare înființate peste an la ei acasă, precum și asociațiile la fel din Elveția și Ungaria evidențiază întărirea și răspândirea mișcării acesteia fericite.

Iuriștii catolici din Franța în acest an și-au ținut și ei congresul lor la Pau-Tema discutând: „Legiuirea întru apărarea familiei”. În cadrele acestei teme s'au tratat chestiile arzătoare și de mare însemnătate pentru neam și pentru țară: indisolubilitatea căsătoriei, refacerea autorității părințești în familie, ștergerea legilor

fără Dumnezeu, cari au dus la desastrul familiei; drepturile și datorințele familiei în stat ș. a. Mirenii Agrului nostru pot învăța dela bravii lor tovarăși de credință și idealism.

Importanța zelului în pastorație

— Gânduri de actualitate —

de pr. Gavril Pop-Vetiș

Zelos se numește omul care nu se împacă cu modul șablonatic de-a munci, ci vrea mai mult. În internul lui el simte un îndemn spre mai bun, mai frumos, mai desăvârșit. Acțiunile lui poartă pecetea unei munci devotate și conștiințioase care îl onorează, și sunt făcute așa fel, că niciodată nu e nevoie de un altul care să direagă ceea ce el odată a făcut

Un plugar zelos, bunăoară, niciodată nu se va îndestuli cu munca făcută numai de mântuială, ci se va strădui s'o facă așa, ca, săvârșită, să simtă și el plăcere privind-o. Un măiestru ori un funcționar zelos niciodată nu va lucra superficial, ci temeinic și cu devotament. El știe că nu cei mulți sunt pentru el, ci invers; și de aceea va căuta să se achite pe deplin. Lucrările lui vor lua ființă din gândul curat de-a servi binele comun, și vor fi săvârșite cu multă mulțumire sufletească.

Dumnezeu pe omul zelos îl ajută bine-cuvântându-i străduința, iar lumea se arată mulțumită cu el, îl numește harnic și îi dă cinste deosebită.

Dar preotul zelos? El este podoaba bisericii și a comunei unde s'a așezat. Având un interes viu față de tot ce se întâmplă în parohie, sub păstoria lui toate vor merge bine. Biserica va fi îndrăgită, parohia instărită, enoriașii primeniți, vor înflori virtuțile și vor spori din zi în zi sufletește; faptele cele bune. Progres, și niciodată regres, este nota caracteristică amuncii preotului zelos. Chiar lucrurile cele mai grele cu încetul se prefac în ușoare, și înfăptuirile salutare nu mai conțesc. Într'un an se repară biserica, interiorul sau exteriorul, ori încep să se adune cu multă înzistență, fondurile necesare unei noi edificări. Într'al an se repară casa parohială sau vechea clădire școlară, ori alte clădiri bisericesti. În al treilea-patrălea an vin pe rând: superedificatele, cimiterul, crucile dela hotar și tot ce aparține bisericii.

Toate acestea fără a neglija latura spirituală a pastorației. Preotul zelos pururea are în vedere vorbele sf. apostol Pavel, adresate lui Timoteu: „... stai de el, cu vreme și fără de vreme”. (II. 4. 1.) și de aceea după, o activitate de maximum 10 ani, observă că bucurie, că s'a înnoit fața parohiei sale.

Pentru preot zelul e un stimulent care înainte de toate îl ferește de rustificare, — mormântul rece care închide în sine atâți talanți primiți pentru fructificare. Rustificarea este prăpastia fără fund, în care cad mulți preoți de valoare, fără se observe. Azi rămâne o carte sau o meditație, mâine alta. Întâiu cărțile de știință, apoi cele de pietate, pentruca locul lor să-l ia celea distractive. Cu încetul încetează aproape cu totul cetitul, serios, și orice preocupare mai înaltă. Zgura rămasă se manifestă prin vorbe culinare, și o mentalitate foarte puțin ideal preotească.

Pentru preot zelul e un stimulent care îl face să vegheze pururea, și să aștepte din vreme eventuala primejdie ce i-ar amenința turma. Și e lucru în deoște cunoscut, că prevenirea e jumătate izbândă. Primejdia prevenită niciodată nu poate produce efectul pe care îl intenționează. Tot zelul îi dă preotului stăruința necesară să-și bată capul zi și noapte, cum ar putea deschide noi și noi surse de

câștig, atât în celea spirituale cât și în celea materiale. O gazetă bună pe care a răspândit-o între enoriași, o reuniune corală ori una mariană de care până atunci n'a avut, sau alta de temperanță, prin care a stârpit d. e. petrecerile zgomotoase din zilele oprite, sau altele similare, pentru preot înseamnă un câștig real, un spor care la vreme potrivită îi va aduce belșug și mulțumire sufletească.

Preotul zelos mai este apoi și invențios. În vreme de războiu am cunoscut un preot dintr'o parohie lipsită de mijloace. Singurul venit al bisericii îl forma colecta cu tasul în duminică și sărbători. Dar și tasul abia aduna suma necesară în vreme de pace protopopului, când, de două ori la an venea la visitații. Noul preot zile și nopți și-a sfârșit capul, cum ar putea să aștepte vre-un izvor de venit pentru biserică, căci vedea că așa nu mai merge. Clădirile reclamau reparări urgente, iar repartiție nu prea putea face numai cu muierile și bătrânii rămași la vatră.

Zelul și devotamentul i-a dat în mână izvorul. Într'o duminică vorbind, între altele, despre pacea pe care o aștepta cu dor toată lumea, a spus enoriașilor că în cutare zi va servi o liturghie solemnă pentru pace. Să vină cu toții la biserică, și care numai poate, să pună taxa obicinuită pentru pomenirea delae sf. liturghie în farfuria ce în acest scop se va așeza în mijlocul bisericii. El-preotul-încă va pune acolo stipendiul unei liturghii. Tot ce se va strânge în farfurie va intra în Casieria bisericii.

Zis și făcut. Întâiu s'au strâns 700 cor., după aceea 1000 cor. Și cum, din cauza aprobării unanime, liturghiile trebuiau să fie repetate la anumite intervale, a crescut numărul celor de față la ele, și în același timp a crescut binisor și suma ce intra în vistieria bisericii. La rațiuni atât preotul cât și enoriașii au fost plăcut surprinși de rezultatul frumos realizat în forma aceasta.

Am adus acest caz, — și se pot aduce cu duimul, — pentru a dovedi importanța mare a zelului în pastorație, și pentru a arăta chiar și o formă, prin care se manifestă acest zel. De altfel zelul unui preot e inexhaustibil în a produce, prin variate forme, noi și noi rezultate.

Ne plângem că s'a stricat lumea. Credința a slăbit, moralul a scăzut, slujitorii bisericii nu sunt respectați, enoriașii nu sunt cei de demult. Și, cu predilecție, vina o punem în spinarea războiului. Ne-am obicinuit cu aceasta. Dar dela războiu a trecut o decadă și mai bine. Suntem deja aproape de normal, și tot mai mult se învederează că vina în mare parte este și a noastră. Să ne revizuiem deci conștiințele și activitatea. Aceasta mai vârtos acum, când din nou și mai cu putere începe să sufle dinspre Nord năpraznicul vânt al doctrinei ce tinde să nimicească în enoriașii noștri orice legătură cu noi, cu credința și cu morala creștină.

Dacă zelul este important pentru un mirean când acesta vrea să treacă drept om harnic, cu atât mai vârtos este important pentru preot, aluatul societății omenești.

Ceea ce nu este iertat nici unui preot să uite, niciodată.

Geneza dramei din Palestina. „Cartea albă” publicată de guvernul britanic în chestiunea continuilor tulburări din Palestina, a făcut din nou actuală în veci nedeslegata problemă a patriei Evreilor. Răzimat pe date scoase din „National Review”, directorul marului cotidian „Le Matin” publică, sub titlul de mai sus, un articol de mare interes în această chestiune.

În 1916, — ne spune d. St. Lauzanne, — când aliații erau într-o situație militară foarte grea, un mare evreu, doctorul *Weizmann*, le-a adus, prin anumite descoperiri chimice, servicii atât de însemnate, încât guvernul Angliei a crezut că ele nu pot fi răsplătite cu simple mulțumiri. Dr. *Weizmann* fu invitat la *Downing Street* și întrebat cum ar putea fi răsplătit mai după gândul său. „Nu vreau decât un lucru, a răspuns el, ca guvernul britanic să ia sub protecțiunea sa pe acei din rassa mea cari sunt împrăștiți prin lume și să le restituie vechea lor patrie“. Peste câteva săptămâni apărură faimoasa *notă Balfour*, prin care ministrul de externe englez lua angajamentul solemn, că dacă Anglia și aliații vor birui, se va reconstitui în „Palestina istorică“ căminul național evreesc. Declarația a avut răsunet enorm și a pus în serviciul Angliei uriașa foaie internațională a evreilor de pe tot pământul. La rândul său, Anglia își ținu angajamentul. Detașată de Siria, Palestina fu încredințată, printr'un mandat al Societății Națiunilor, protectoratului englez. *Yewisch home*, căminul evreesc fu reconstituit. Fiii lui *Israil* începeau a sosi din cele patru vânturi, în țara lui *David*. Cam 150. 000 sunt acolo. În curând însă s'au produs ciocnirile cu arabii (700.000,) cari își vedeau primejduită situația și pământurile prin această imigrație. Din zi în zi dușmănia crescuse și, în primăvara lui 1929, sângeroasa răscoală izbucni în 20 puncte deodată. Islamul intra în luptă împotriva lui *Israil*.

Știrile gazetelor mai nouă complectează aceste interesante desvăluri din „*Le Matin*“ Acelaș doctor *Weizmann*, căruia i-se promisese refacerea patriei evrești, a început acum o violentă campanie împotriva guvernului labou-rist. La o mare întrunire din Londra în 28 Octombrie, el a calificat exposeul guvernului drept „o lovitură de pumnal în spatele sioniștilor“, căci mandatul Angliei nu era „să creeze un cămin arab în dauna izraeliților“. Totuși sioniștii nu desarmează. *Weizmann* are încredere în viitor, ca și baronul *Edouard Rothschild*, care aprobă, într'o scrisoare, protestele lui *Weizmann*.

E mai mult decât probabil însă că ei vor rămâne cu protestele... „Ierusalime, Ierusalime... se va lăsa casa voastră pustie“.

După ploaie... „Cuvântul“ are, pe semne, muștrări de conștiință pentru felul cum a înțeles să treacă în negura tăcerii grandiosul congres dela Sighet al Agru-lui nostru. Revine asupra lui tocmai în 25 Noembrie. Într'un chip destul de original. Publică o serie de pretense declarațiuni ale Preasfințitului *Ivan*, dela Cluj, pe cari e cu neputință să le fi făcut. Fiindcă cuprinde prea multe inexactități.

Așa, Preasfințitul ar fi afirmat, că acest congres a fost „o acțiune fățișă de provocare contra bisericii ortodoxe“, că persoanele oficiale, „cum este cazul prefectului de județ și al unor magistrați“, cari „au criticat prin cuvinte grele biserica ortodoxă de stat, făcând pe față propagandă pentru biserica dela Roma“, că a luat parte „și armata“, și „a fost mai mult decât o provocare faptul că în acest congres s'a cerut ca biserica recunoscută a statului să fie cea catolică“.

Tot atâtea grozăvii, cari ar putea fi foarte bine adevărate, fără ca prin aceasta să se tulbure ordinea publică, ori să se calce vreo lege. Congresul ortodox dela Brașov a fost mult mai dihai. Dar asta nu importă. Din întâmplare, toate acestea sunt pure invențiuni, pe cari Preasfințitul *Ivan* nu le poate lăsa într'atâta. Fiindcă ori „Cuvântul“ îi atribuie ce nu a spus, ori „delegații“ Sf. Sale l-au dat informațiuni false.

Ca să fim exacti, ceva adevăr are doar' în afirmațiunea despre armată, care a fost angajată „în fruntea acestei acțiuni“. Și anume, în felul următor: În cursul Liturghiei de Duminică, un domn colonel din localitate a încercat să treacă în trăsura prin mulțimea cucernică; și tot atunci, șruri compacte de trupe în manevre au traversat piața ticsită de lume, împiedecând marea procesiune. Aici are Preasfințitul toate motivele să se mânia pe armată, cum ne-am supărat și noi.

Dragoste cu bucluc

Din urmările cochetăriei anglicano-ortodoxe

Rupte de trunchiul viu al bisericii lui Hristos, diferitele confesiuni creștine își simt rătăcirea. Caută drumul spre unitatea mântuitoare. Dibuiesc încă. În loc să se prindă de trunchiu, caută să formeze mai întâi o împletitură, mai mult ori mai puțin pestră, din doctrine și practici religioase cari se bat în cap. Așa au făcut la Geneva în 1920, la Stockholm în 1925 și la Lausanne în 1927. Rezultatele au fost, precum era și firesc, nule.

Atâta doar, că între anglicani și ortodocși, cari n-au lipsit de nicăiri, a început un fel de cochetărie primejdioasă, care ține până azi. În vară, biserica anglicană și-a ținut congresul general în palatul *Lambeth* din London. Vreo 300 episcopi anglicani, din toate părțile, au discutat o lună întreagă toate problemele ce interesează biserica lor. Rezultatul consfătuirilor a fost cuprins în 75 puncte, dintre cari a produs adevărată stupeoare în deosebi rezoluțiunea 15, care admite ca licită limitarea nașterilor, în anumite condițiuni.

Ei bine, la această conferență, care a precizat și raportul bisericii anglicane față de celelalte bisericii creștine, a asistat — simțindu-se deosebit de măgulită pentru invitație — și o delegație a bisericilor ortodoxe, condusă de patriarhul *Meletie* al Alexandriei. N-au putut lipsi, firește, nici Românii, cari la toate întrunirile de acest fel se ilustraseră prin delegațiuni, impunătoare ca număr și fast.

Până aici, nimic deosebit. Partea interesantă abia acum începe. Săptămâna trecută a sosit la noi în țară episcopul anglican al Gibraltarului. A fost primit de autoritățile bisericii ortodoxe cu toată dragostea. Cu prea multă chiar,

„Duminică, în 9 l. c. dimineața, — scrie „Cuvântul“ din 12 Noembrie sub titlul greu: *Apostasia Părintelui Patriarh* — în timpul sfintei liturghii, Patriarhul *Miron* însoțit de episcopul anglican de Gibraltar îmbrăcat în vestmintele sale de cult, au intrat în biserica „*Domnița Balașa*“ din capitală, înainte de evanghelie. Au fost primiți cu onori liturgice de către soborul clericilor liturgisitori. Amândoi au binecuvântat pe credincioșii ortodocși... După cântarea axionului, Părintele Patriarh *Miron* a întrerupt slujba spre a ține o cuvântare, în care a lăudat biserica anglicană (eretică), a recomandat pe oaspe, l-a îmbrățișat, l-a sărutat și apoi a părăsit, împreună cu el, biserica, fiindcă la ora aceea vroia să fie la inaugurarea noului local al ziarului „*Universul*“, iar episcopul anglican trebuia să fie la biserica sa spre a-și face, după rânduială, slujba“.

După această descriere a faptelor, „Cuvântul“ continuă: „Acestea sunt faptele petrecute în mai puțin de un ceas. De ele va trebui să dea seamă Părintele Patriarh, care este acuzat: 1) că a introdus un eretic, în ținuta sa de cult, în biserică ortodoxă; că i-a dat *onoruri liturgice*; că i-a dat sărutare frățească; 2) că a întrerupt sfânta liturghie, după axion, ținând cuvântare; 3) că a părăsit biserica înainte de terminarea sfintei liturghii (din grija de a fi la inaugurarea unui local) preferând să ia o cupă de șampanie

la banchet, decât Sângele Domnului din potirul sfântului altar“.

În numerii următori, „Cuvântul“ dovedește pe rând greutatea acuzelor ridicate, în special a celei dintâi, care este, fără îndoială, din cele mai grave. Sfârșitul se va vedea. Plăcut nu poate fi. Nici pentru Părintele Patriarh, nici pentru biserica ortodoxă română.

O nouă dovadă despre primejdiile neprevăzute ale cochetăriei vinovate.

Știri mărunte

Pentru restanțieri. *Se apropie sfârșitul anului, când gazeta are de acoperit cheltuieli însemnate. După mărturia cărților noastre de casă însă, veniturile acestui an sunt deosebit de slabe. Rugăm în consecință pe toți restanțierii să binevoiască a ne trimite fără amânare sumele ce ne datorează. Ne vor scuti astfel de provocări speciale, costisitoare și supărătoare*

Personale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc a numit pe p. *Teodor Pădurean* paroh la Pogăceaua; pe p. *Scevola Moldovan* adm. parohial la Jidveiu, iar pe p. *Arsinie Iepure* adm. parohial la Turda-Hodăi.

— Veneratul Ordinariat de Cluj-Gherla a distins cu titlul de protopop onorar pe p. *Mihail Someșan* din Șieu-Cristur, și pe p. *Gh. Pop* din Brîglez; iar pe p. *Ioan Nagy* l-a numit paroh la Bidiu; pe p. *Ioan Maxim* paroh la Rusul de sus; pe p. *Romul Lemen* adm. parohial la Ticu; pe p. *Leontin Florian* neohirotonit, adm. parohial la Căpușul mic; pe p. *Leonida Fetti* neohirotonit, adm. parohial la Aschileul mic; pe p. *Remus Mureșan* neohirotonit, adm. parohial la Cichiș; pe p. *Alexandru Papiu* neohirotonit, adm. parohial la Mușca.

Prăznulrea sf. Iosafat. La Pinsk, în Polonia, s'a făcut cu un fast deosebit, pomenirea mucenicului rutean a sfintei Uniri, sf. Iosafat, căzut jertfă, în Noembrie 1623, fanatismului pravoslavnic, la Vitebsk. Mulțime imensă de catolici și de heterodocși a tixit catedrala, spre a lua parte la sf. slujbă slavo-orientală și ca să asculte cuvântarea ocazională a p. basilian *Reszytullo*, care a evocat viu icoana vlădicului ieromonah postelnic, darnic, topit în cazne și privegheri, ucis cu săcurea, târit apoi de picioare, pe stradă și aruncat în apele Dwinei. — Păcat că la noi acest sfânt al țagmei basiliene și a catolicismului răsăritean e puțin cunoscut. Avem multe de învățat din povestea vremii și a vieții lui, căci — istoria se repetă.

Concurse. Preaven. Ordin. arhiepiscopesc publică, cu terminul de 20 Decembrie c. concurs la parohiile *Reghin II* (distr. Reghin) și *Moldovenesti* (distr. Argeș).

— P. Ven. Ordinariat al Maramureșului publică concurs la parohia *Coș* cu terminul de 30 Noembrie c.

Universitatea populară din Cluj în activitate. Seara de 24 Nov. c. a făcut o plăcută surpriză numeroșilor intelectuali și membri iubitori de cultură, ce au luat parte la deschiderea sărbătorească a cursurilor universității populare din cadrele „*Astrei*“. Cuvântul cel dintâiu l'a rostit d. G. Moroianu. I-a urmat p. Agârbiceanu, reliefând meritele naționale-culturale ale „*Astrei*“ și arătând, de încheiere, că prin crearea acestei Universități se intenționează dezvoltarea noii sensibilități etice și naționale, rodul sufletului cultivat. D. prof. Pavel Roșca începe seria cursurilor tratând despre „*Educație și cultură*“, cursuri ce se vor ține gratuit, zilnic, câte două ore, între orele 7—9 seara, în lunile Noembrie, Decembrie, Ianuarie

2. Un (1) stipendiu de 3000 Lei pentru elevi din liceul superior, școala normală și cea comercială superioară.

3. Două (2) stipendii de câte 1500 Lei pentru elevi din liceul inferior.

Consăngenii au preferință.

XVI. Din fundațiunea Canonului „Ștefan Pop”. Două (2) stipendii de câte 2000 Lei și două (2) de câte 1000 Lei, pentru elevi și eleve la orice școală. Rudeniile au preferință.

XVII. Din fundațiunea Aurel C. Domșa și soția Livia n. Moldovan. Un (1) stipendiu de 3000 Lei, trei (3) stipendii de câte 2000 Lei și trei (3) de câte 1000 Lei pentru eleve gr.-cat. dela școlile din Blaj. Vor fi preferite cele nrudite cu fundatorii și cele ale căror părinți isunt meseriași.

Concurenții la toate stipendiile de mai sus au să alătore la cererile lor: certificat școlar în copie autentică, *carte de botez dela preot*, atestat de paupertate, atestat medical, certificat de frecventare, și pentru dovedirea consăngenității cu fundatorul au să alătore atestat dela oficiul parohial, și respective tabela genealogică exact dedusă. Sunt datori mai departe să determine apriat suma și soiul stipendiului pe care îl cer.

Cererile intrate după termin nu vor fi luate în considerare.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 11 Noemvrie 1930.

Dr. Vasile Suciu
arhiepiscop și mitropolit.

2-3

No. 713—1930.

Publicație de licitație

Subsemnatul șef portărel prin aceasta publică, că în baza deciziei No. G. 2510—1930 a judecătorei de ocol din Blaj, în favorul reclamantului Fecior Ioan repr. prin avocatul Dr. Camil Velican din Alba-Iulia, pentru încasarea creanței de 15000 Lei — bani și acc. se fixează termen de licitație pe ziua 3 Decemvrie 1930 orele 4 p. m. la fața locului în Crăciunelul de jos la dom. urmăritului unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară: 1 coșeriu, 1 coteț, 1 car, 4000 cărămizi, 1 mașină de semănat etc. în valoare de 8.600 Lei.

In caz de nevoie și sub prețul de estimare. Dumbrăveni, la 4 Noemvrie 1930.

FLEFLEA, șef portărel.

No. 712—1930.

Publicație de licitație

Subsemnatul șef portărel prin aceasta publică, că în baza deciziei No. G. 2513—1930 a judecătorei de ocol din Blaj, în favorul reclamantului Banca Centrală pt. Ind. și Com. repr. prin avocatul Dr. Camil Velican din Alba-Iulia pentru încasarea creanței de 10.500 Lei — bani și acc. se fixează termen de licitație pe ziua de 4 Decemvrie 1930 orele 10 a. m. la fața locului în comuna Bucerdea-grânoasă la dom. urmăritilor, unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară: 2 șuri, 2 care, etc. în valoare de 18.500 Lei.

In caz de nevoie și sub prețul de estimare. Dumbrăveni, la 4 Noemvrie 1930.

FLEFLEA, șef portărel.

No. 441—1929.

Publicație de licitație

Subsemnatul șef portărel prin aceasta publică, că în baza deciziei No. G. 3002—1929

a judecătorei de ocol din Blaj, în favorul reclamantului Banca Centrală pt. Ind. și Com. repr. prin avocatul Dr. Camil Velican din Alba-Iulia, pentru încasarea creanței de 12.000 Lei — bani și acc. se fixează termen de licitație pe ziua de 3 Decemvrie, 1930 orele 11 a. m. la fața locului în com. Roșia de Secaș la dom. urmăritilor unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară: 1 șură, 3 coșere, 2 vaci, 1 coteț pentru porci în valoare de 21.000 Lei.

In caz de nevoie și sub prețul de estimare. Dumbrăveni, la 4 Noemvrie 1930.

FLEFLEA, șef portărel.

No. 1047—1928.

Publicație de licitație

Subsemnatul șef portărel prin aceasta publică, că în baza deciziei No. G. 3036—1928 a judecătorei de ocol din Blaj, în favorul reclamantului Banca Centrală pt. Ind. și Com. repr. prin avocatul Dr. Camil Velican din Alba-Iulia, pentru încasarea creanței de 22.000 Lei — bani și acc. se fixează termen de licitație pe ziua de 4 Decemvrie 1930 orele 10 a. m. la fața locului în com. Bucerdea-grânoasă la dom. urm. unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară: 1 șură, 1 car, 1 hambar, 1 mașină de cusut etc. în valoare de 23.900 Lei.

In caz de nevoie și sub prețul de estimare. Dumbrăveni, la 4 Noemvrie 1930.

FLEFLEA, șef portărel.

No. G. 3830—1928.

Publicație de licitație

Subsemnatul portărel prin aceasta publică că în baza deciziei No. G. 3830—1928 a judecătorei de ocol din Blaj, în favorul reclamantului Societatea viticultorilor din Pod. Ard. repr. prin avocatul Dr. Ludovic Enyedî pentru încasarea creanței de 6967 Lei — bani și acc. se fixează termen de licitație pe ziua de 8 Decemvrie 1930 orele 2 p. m. la fața locului în comuna Blaj unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară: 600 Litri vin alb, a 50 Lei, în valoare de 30.000 Lei.

In caz de nevoie și sub prețul de estimare. Blaj, la 5 Noemvrie 1930.

ȘERBAN, portărel.

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

fost

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu — Str. Morilor 2

Livreză clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu efectuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

(999) 82 - ?

Articole de fotografiat:

Kováts P. și Fill, prăvălie de articole fotografice.
Cluj, Piața Unirii 8.

Cereț Preț curent.

1-6

Celea mai nouă mașini de fotografiat **Baby-Box, Ikonta, Bessa, Billy și Billette**, se pot cumpăra de sărbătorile Crăciunului, la

AVIZ

In seminarul teologic rom. cat. din Alba-Iulia, se află de vânzare o mare cantitate de **iconițe colorate**, dela 50 bani în sus bucata, precum și cărți poștale de Crăciun (3—6 Lei), iconițe cu scene din vechiul și noul Testament, și cele 14 stațiuni ale patimilor. — Teologii anului IV trimit, la dorință, modele.

FLEGLER

Intreprindere de pictură și tapetare artistică. Cluj, str. Rațiu

Pictor modern de camere. Mare asortiment în specialități de tapete. Intreprinde: renovări, în stil, de biserici și castele, vopsire de locuințe și mobile, precum și lustruire cu lac.

Devize gratuite! Comande venite din provincile se execută prompt și la termin. 14-?

In atențiunea parohiilor și euraților bisericești

Comandați

CLOPOTE

de calitate superioară, la cel mai mare depozit românesc din Ardeal:

ALEXANDRU ANCA

CLUJ, str. Regina Maria No. 43.

Tot aici: Policandre, Sfeșnice, Ornate și Recvizite bisericești, Prapori, Cărți preoțești și de rugăciuni. Teatre populare și școlare, monoloage, dialoge. Medalii de aluminiu pentru Reuniri, cu inscripție după dorință; etc. etc.

CEREȚI PREȚURENT DETAILAT

AVIZ!

Aduc la cunoștința Onoratului Public, că pe lângă magazinul meu de pielărie din Blaj, piața I. M. Clain, am mai primit

Reprezentanța generală
a renumitei fabrici de ghete

„DERMATA“
din Cluj

De azi înainte am posibilitatea de a servi Onoratul Public cu tot felul de **ghete, pantofi, șoșoni și galoși pentru dame, domni și copii**, cu prețurile cele mai reduse.

Încercați și Vă veți convinge.

„Minerva“

magazin de pielărie și ghete

3-3

Dați copilului ce-i mai bun: Pudra, crema și săpunul HÖFER